

Státní okresní archiv Cheb

Cech bednářů Aš

1748–1860 (1866)

Inventář

EL NAD č.: 243

AP č.: 1557

PhDr. Jana Kolouchová

Cheb 2015

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu	6
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	11
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky	11
Seznam použitých pramenů a literatury	12

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk	13
Inventární seznam	14

I. Vývoj původce archiválií

S rozvojem řemeslné výroby ve městech jsou spjaty i počátky bratrstev a cechů.¹ Nejenže měly působnost z hlediska spolčování, ale také sehrály svou úlohu v otázce sociální a náboženské. Charakter bratrských sdružení se postupně rozšířil o vlastní hospodářské zájmy jednotlivých řemesel a od 14. století vznikaly první cechovní organizace, jejichž vrchol nastal v 15. a 16. století.² Ke slučování se městských řemeslníků v rámci jednoho nebo více výrobních oborů docházelo pod heslem „Amor et paritas.“³

Cechovní organizace měly svoji pevně stanovenou hierarchii. V jejich čelech stáli cechmistři spolu se staršími spolumistry, kteří byli voleni na cechovních shromážděních. Jejich volba musela být potvrzena městskou radou nebo vrchností. Cechmistr měl výkonnou a soudní moc a v první řadě dbal na dodržování statutárních stanov.⁴ Statuta neboli artikule určovala pravidla fungování cechu, obsahovala normy pro provoz a zachování kvality výrobků, pro přijímání členů, vzdělávání řemeslnických učňů a reflektovala i zásady dobrých mravů. Obvykle byla uložena v pokladnici spolu s privilegii, pečeti a ostatními písemnostmi, ale také s cechovním majetkem.⁵

Cechy dohlížely na kvalitu i kvantitu výrobků, nákup surovin, kontrolovaly dodržení pracovních postupů a určovaly cenu zboží, výši mzdy tovaryšů, jejich pracovní dobu i nárok na volno. Zajišťovaly výchovu a vzdělání učedníků i tovaryšů, určovaly jejich počet, zakazovaly nekalou soutěž a kontrolovaly přijímání nových mistrů. Starobylé zvyklosti a vnitřní uspořádání přísně dodržovaly.⁶

Důležitou osobou pro zřízení a chod cechu byl tzv. „obman.“⁷ Zatímco například v Chebu a jiných městech docházelo ke komunikaci mezi cechy a městskou radou, situace v ašské oblasti byla poněkud jiná. Odlišnost byla dána držbou panství. Cechy zde byly podřízeny přímo vrchnosti v podobě významného rodu Zedtwitzů. Jejich držba územně

¹ Bratrstvo je chápáno ve smyslu dobrovolné organizace řemeslníků, zakládané původně z náboženských důvodů, cechem se rozumí řemeslnická korporace, jejíž členové museli být všichni příslušníky řemesla. Blíže SCHULZ, Knut. *Handwerk, Zünfte und Gewerbe. Mittelalter und Renaissance*. Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2010, s. 57.

² SIEGL, Karl. *Alt-Egerer Zunftleben*. Eger : J. Kobrtzsch & Gschihay, 1916, s. 5.

³ Tj. Láska a rovnost.

⁴ PÁTROVÁ, Karin. *Řemeslnické cechy v Brandýse nad Labem : polovina 16. – polovina 19. století*. Stará Boleslav : Oblastní muzeum Praha – východ v Brandýse nad Labem, 2010, s. 5.

⁵ SCHULZ, K. *Handwerk*. s. 57–60.

⁶ Srov. SIEGL, K. *Alt-Egerer Zunftleben*. s. 13–15.

⁷ „Obman“ je doložen i na území Chebska, kde v době jagellonské byl z řad tzv. vnitřní rady volen radní, který reguloval veškerou produkci v rámci svěřeného oboru. Pobíral část příjmů cechovního mistra formou pravidelného platu. Podléhali mu tzv. „přísežní mistři“ (Geschworene Meister), jejichž počet kolísal od dvou do čtyř a byli pravidelně každý rok obměňováni. Blíže HALLA, Karel a kol. *Umění gotiky na Chebsku*. Cheb : Galerie výtvarného umění v Chebu, 2009, s. 113.

spadala do hranic ašského výběžku, který současně tvořil i geografický rámec působnosti cechovní soustavy. Centrem řemeslné výroby byla sice Aš, ale ta pod sebou sdružovala i další místa, jako jsou např. Hranice, Podhradí, Krásná, atd.⁸

Kdy přesně započal ašský cech bednářů svou činnost, nebylo možné určit. Nejstarší záznamy o tomto cechu pocházejí z roku 1653, kdy bednáři koexistovali společně s koželuhy, zámečníky, truhláři, puškaři, provazníky, sedláři, řemenáři a sklenáři.⁹

Nejstarší záznam v Knize zápisů cechu pochází až z 29. července 1748. Během 18. a 19. století působili v rámci cechu např. Christian Heinrich Jäger, Johann Jäger, Wolfgang Künzel, Nicol Künzel, Johann Jakob Ploss, Ludwig Jüngster, Wolf Ludwig, Wolfgang Ficker a August Lässig.

Bednářství bylo řemeslo, které se zabývalo výrobou a údržbou dřevěných sudů. Postupem času se začalo specializovat na bednářství a bečvářství, což jsou ve své podstatě velmi podobná řemesla pouze s malými rozdíly. Zatímco bednář vyráběl běžné dřevěné nádobí z bílého měkkého dřeva, dále vany, dřezy, necky, škopky, máselnice, konve, tak bečvář se zabýval výrobou beček, sudů a kádí z černého tvrdého dubového a bukového dřeva. Rozdíl spočíval i v tom, že bednářské nádobí se stahovalo zprvu dřevěnými obručemi z lísky, habru nebo i z divokého ořechu, ale bečváři používali obruče kovové, nejčastěji železné.¹⁰ Sudy a bečky běžně sloužily k uchovávání rozličných tekutin.¹¹

Stejně jako u ostatních řemesel bránilo dalšímu vývoji cechu bednářů jeho konzervativní uspořádání. Již od 17. století docházelo k postupnému úpadku celé cechovní soustavy a ve století 18. začala do cechovního zřízení zasahovat státní moc. Od roku 1708 měla být všechna cechovní statuta potvrzována panovníkem, což se ale příliš nedodržovalo. K tvrdším postupům bylo přistoupeno za vlády Karla VI., kdy byl 16. listopadu 1731 vydán Generální cechovní patent pro české země, kterým mj. byli pověřeni dozorem nad cechy cechovní inspektoři. Dne 5. ledna 1739 byly vydány Generální cechovní artikule pro cechovní pořádky dědičných zemí českých, které sjednotily cechovní předpisy především v oblasti vzdělávání řemeslnického dorostu, jejich mzdové podmínky a získání mistrovského práva.¹²

V 60. a 80. letech 18. století v důsledku rozvoje a zavádění manufakturní výroby došlo postupně k rušení některých cechů a nové se již nezřizovaly. V roce 1765 byl vydán dekret,

⁸ ALBERTI, Karl. *Beiträge zur Geschichte der Stadt Asch und des Ascher Bezirkes* IV. Asch : Selbstverlag, 1940, s. 677.

⁹ SOkA Cheb, *Cech provazníků, sedlářů, řemenářů a sklenářů Aš*, EL NAD 1544.

¹⁰ WINTER, Zikmund. *Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách 1526–1620*. Praha : Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1909, s. 566–568.

¹¹ Blíže SCHULZ, K. *Handwerk*, s. 199–202.

¹² Více PÁTROVÁ, K. *Řemeslnické cechy*, s. 10.

kteřý opravňoval tovaryše vykonávat živnosti i bez cechovní příslušnosti, a v roce 1776 došlo k vyhlášení „svobody obchodu a výroby.“ Tím vznikla kategorie svobodných živností, která nevyžadovala cechovní organizaci.¹³

Rozsudek zániku výše nastíněné cechovní soustavy učinil František Josef I. svým císařským patentem č. 227, jímž dne 20. prosince 1859 vydal Živnostenský řád platný od 1. května 1860. Tento patent sjednotil a uzákonil provozování řemesel i obchodu. Všechny dosud platné předpisy o nabývání živnostenských, továrních a obchodních oprávnění, dále i všechny starší a s tímto živnostenským řádem neslučitelné předpisy byly prohlášeny za zrušené. Cechy byly zrušeny a namísto nich nastoupila živnostenská společenstva, která navázala na jejich činnost a tradice.¹⁴

Nicméně ve skutečnosti nebyly změny tak zásadní. I přestože měl ašský cech bednářů ukončit své působení, pokračoval setrvale ve své činnosti. Poslední dochované písemné záznamy pocházejí z roku 1866. Jedná se o zápis z 22. května, kdy byl do učení přijat Gustav Wunderlich, syn Johanna Wunderlicha. Kdy přesně ukončil ašský cech bednářů svou činnost, nebylo možné určit.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Dle záznamů v přírůstkové knize byly dne 29. června 1960 předány do archivu dokumenty MNV Aš. Jednalo se o 241 balíků z let 1945–1955 bez bližšího označení obsahu spisů a byly zaevidovány pod č. př. 114. O nakládání s dokumenty u původce či jejich uložení před převzetím do archivu se nedochovaly žádné písemné informace.

Úřední knihy vzniklé z činnosti cechu bednářů v Aši mají zachovalou předchozí signaturu. Ta však nevznikla u původce fondu, nýbrž v pozdější době. V prvním případě 1262, 256 a ve druhém 1263 a 257. Ztráty, zničení nebo poškození dokumentů před převzetím do archivu nejsou doložené, nicméně jsou zřejmé.

¹³ PÁTROVÁ, K. *Řemeslnické cechy*, s. 11.

¹⁴ TAMTÉŽ.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fond Cech bednářů Aš je torzovitého charakteru a obsahuje archiválie z let 1748–1860 (1866).

Po převzetí dokumentů MNV Aš do Státního okresního archivu Cheb došlo k vytrídění cizích původců, a tak byl vyřazen i archivní fond Cechy Aš (EL NAD 243), nicméně při zpracování archivního fondu Cechy Aš roku 2011 bylo rozhodnuto o novém přerozdělení podle původců na jednotlivé cechy či sdružení cechů. Písemnosti vzniklé z činnosti cechu bednářů byly ponechány v přejmenovaném fondu Cech bednářů Aš (EL NAD 243), Úřední záznam č. 139/2011 ze dne 29. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0716/2011. Jednalo se o dvě úřední knihy (0,06 bm).

K archivnímu fondu cechu bednářů nebyl v minulosti vytvořen inventární soupis. Údaje bylo však možné zjistit z inventáře fondu Cechy Aš (EL NAD 243) pořízeného již roku 1964 Fr. Veselým, L. Hudlickou a J. Slavíkem. Jmenovaný soupis byl ale plný mýlek a nepřesností. Kniha zápisů cechu z let 1748–1860 (1861) (inv. č. 1) byla původně určena na léta 1749–1860 a účetní kniha z let 1845–1860 (1866) (inv. č. 2) na léta 1843–1859. Z výše uvedených důvodů bylo tedy roku 2011 přistoupeno k novému zpracování.

V archivním fondu Cech bednářů Aš se nachází pouze úřední knihy, které se dochovaly dvě. První je věnována osobám působícím uvnitř cechu. Největší díl zastávají zápisy o nově jmenovaných mistrech s odkazem na vykonání mistrovského díla. Druhá úřední kniha odráží účetní záležitosti cechu.

Při zpracování nebyly vyřazeny žádné jednotliviny nearchivní povahy. Vyřazeny však byly archiválie z důvodu vytváření nových archivních fondů podle původců na jednotlivé cechy či sdružení cechů. V rámci vnitřních změn byly přeraženy knihy a balíky do nově vzniklých archivních fondů:

- Cech mlynářů a tesařů Aš (EL NAD 1527), Úřední záznam č. 111/2011 ze dne 9. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0661/2011. Jednalo se o čtyři knihy (0,14 bm) – Kniha zápisů cechu, (1646) 1648–1706; Cechovní knihu, 1648–1784, Knihu nákladů mistrů a tovaryšů cechu, 1782–1860; Knihu příjmů a výdajů, 1833–1873 a jeden balík (0,11 bm) – Učňovská osvědčení a vysvědčení, 1777–1882; Účetní záznamy, 1802–1809, 1835, 1853–1860; Zápisy ze zasedání cechu, 1807; Potvrzení o vykonání tovaryšského učení, 1820 a Plány mlýnů [19. století].

- Cech tkalců Aš (EL NAD 1528), Úřední záznam č. 112/2011 ze dne 9. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0662/2011. Jednalo se o tři knihy (0,12 bm) – Vzorník tkalcovského mistra Johanna Nicolý Seidla, (1735–1749) 1740; Vzorník tkalcovského mistra Johanna Hollerunga, 1824; Kniha příjmů a výdajů cechovního mandlu, 1838–1856 a jeden balík (0,01 bm) – Cechovní artikule, (1781) 1803–1833; Výuční list Johanna Nicolý Fuchse, 1794, Korespondence cechu, 1800–1859; Jmenný seznam mistrů cechu, 1809–1856, 1859; Jmenný seznam tovaryšů cechu, 1822–1853; Účetní záznamy, 1822–1825.
- Cech řezníků Aš (EL NAD 1529), Úřední záznam č. 113/2011 ze dne 9. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0663/2011. Jednalo se šest knih (0,11 bm) – Kniha zápisů cechu, 1706–1876; Kniha práv mistrů, vyučení a přijímání učňů cechu krásenských řezníků, 1748–1855; Kniha příjmů a výdajů, (1776) 1777–1867; Kniha příjmů a výdajů, 1791–1817; Vandrovní kniha tovaryše cechu Johanna Wolfa Christopha Sonntaga z Brambachu, 1825–1826; Kniha opisů rozhodnutí zemského gubernia, 1826–1827 a jeden balík (0,12 bm) – Účetní záležitosti, (1697) 1699–1878; Řád a fungování cechu, 1744, 1768; Korespondence cechu, 1755–1873; Učňovská osvědčení a vysvědčení, 1792–1873 a Potvrzení o vykonání tovaryšského učení, 1829, 1830.
- Cech pekařů a řezníků Aš (EL NAD 1530), Úřední záznam č. 120/2011 ze dne 16. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0676/2011. Jednalo se o jednu knihu (0,03 bm) – Kniha zápisů cechu, 1650–1877.
- Cech pekařů Aš (EL NAD 1531), Úřední záznam č. 121/2011 ze dne 16. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0677/2011. Jednalo se o jednu knihu (0,03 bm) – Kniha příjmů a výdajů, 1785–1832 a jeden balík (0,03 bm) – Korespondence cechu, 1768–1860; Vysvědčení a osvědčení, 1768–1859 a Účetní záznamy, 1776–1838.
- Cech zedníků Aš (EL NAD 1532), Úřední záznam č. 122/2011 ze dne 16. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0678/2011. Jednalo se o tři knihy (0,06 bm) – Přijímací kniha cechu, 1802–1859; Propouštěcí kniha, 1802–1859; Protokolární kniha mistrů, 1807 – 1859 a jeden balík (0,01 bm) – Dopis Okresního úřadu v Lokti soudu v Aši týkající se pokuty pro tovaryše zednického cechu kvůli neplacení dávek, 1803; Předávací protokol cechovních knih bývalého cechu zedníků, 1860.
- Cech koželuhů Aš (EL NAD 1533), Úřední záznam č. 123/2011 ze dne 21. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0679/2011. Jednalo se o pět knih (0,14 bm) – Rejstřík příjmů

a výdajů, 1723–1784; Registr koželužského mistra Johanna Simona Pantzera, 1774–1867; Kniha příjmů a výdajů, 1779–1811; Kniha příjmů a výdajů, 1807–1836; Kniha tovaryšů a učňů cechu, 1817–1866 (1879) a jeden balík (0,02 bm) – Potvrzení o vykonání tovaryšského učení Johanna Roter a Martina Dranka, 1783, 1808; Korespondence cechu, 1788–1860; Účerní záznamy, 1800–1826; Mistr cechu Johann Simon Pantzer, 1803–1819 a Učňovské listy, 1814–1829.

- Cech jirchářů a zámišníků Aš (EL NAD 1534), Úřední záznam č. 124/2011 ze dne 21. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0680/2011. Jednalo se o jednu knihu (0,03 bm) – Kniha zápisů cechu, 1722–1857 a jeden balík (0,01 bm) – Korespondence cechu, 1724–1860; Děkovné dopisy, 1756–1837; Potvrzení o vykonání tovaryšského učení, 1802–1808; Mistr cechu Johann Christoph Panzer, 1805–1837; Pomoc a podpora po velkém požáru roku 1814, 1814–1815.
- Cech kožešníků Aš (EL NAD 1535), Úřední záznam č. 125/2011 ze dne 21. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0681/2011. Jednalo se o jeden balík (0,01 bm) – Propůjčení kontrolního práva mistrovi cechu Johannu Geyerovi, (1723) 1738 a Zápisy o přijímaných učních a tovaryších, 1830–1860.
- Cech ševců Aš (EL NAD 1536), Úřední záznam č. 126/2011 ze dne 24. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0698/2011. Jednalo se o dvě knihy (0,07 bm) – Kniha zápisů cechu, 1612–1811; Kniha zápisů cechu, 1656–1697 a jeden balík (0,01 bm) – Jmenný seznam mistrů a jejich žen, 1684–1849; Řád a chod cechu, 1798–1857; Účetní záznamy, 1833–1834.
- Cech punčochářů Aš (EL NAD 1537), Úřední záznam č. 127/2011 ze dne 24. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-00699/2011. Jednalo se o pět knih (0,13 bm) – Kniha tovaryšů a učňů, 1722–1817; Kniha příjmů tovaryšského sdružení 1798–1849; Účetní kniha tovaryšského sdružení cechu, 1802–1811; Kniha příjmů a výdajů cechu, 1851–1865; Pokladní kniha cechu, 1862–1890 a jeden balík (0,01 bm) – Cechovní artikule, 1773, 1851; Potvrzení o vykonání tovaryšského učení, 1782; Řád a chod cechu, 1794–1845; Alegorické obrázky s dominikánským vlivem, 1780; Účetní záznamy, 1802–1876; Korespondence cechu, 1827–1873; Rodina Wunderlich, 1831–1857; Učňovské listy, 1847, 1852.
- Cech krejčích Aš (EL NAD 1538), Úřední záznam č. 128/2011 ze dne 24. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0700/2011. Jednalo se o dvě knihy (0,08 bm) – Kniha učňů

a tovaryšů cechu, 1608–1830; Kniha mistrů cechu, (1619) 1656–1858 a jeden balík (0,01 bm) – Cechovní artikule, (1655) 1786.

- Cech barvířů Aš (EL NAD 1539), Úřední záznam č. 129/2011 ze dne 24. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0701/2011. Jednalo se o jeden balík (0,01 bm) – Majetkové záležitosti mistra barvíře Johanna Gottfrieda Wagnera, 1828–1874.
- Cech soukeníků a hřebíkářů Aš (EL NAD 1540), Úřední záznam č. 130/2011 ze dne 24. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0702/2011. Jednalo se o jednu knihu (0,03 bm) – Kniha zápisů cechu, 1688–1836.
- Cech kolářů a kovářů Aš (EL NAD 1541), Úřední záznam č. 135/2011 ze dne 29. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0712/2011. Jednalo se o dvě knihy (0,06 bm) – Kniha zápisů cechu, 1651–1722; Kniha zápisů cechu, 1722–1860 a jeden balík (0,01 bm) – Žádost o mistrovské právo, 1825.
- Cech soustružníků Aš (EL NAD 1542), Úřední záznam č. 136/2011 ze dne 29. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0713/2011. Jednalo se o jednu knihu (0,03 bm) – Kniha řemesla a mistrů cechu, 1723–1860.
- Cech hřebenařů, soustružníků a nožířů Aš (EL NAD 1543), Úřední záznam č. 137/2011 ze dne 29. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0714/2011. Jednalo se o jednu knihu (0,03 bm) – Kniha zápisů cechu, 1725–1851 a jeden balík (0,01 bm) – Jmenný seznam mistrů cechu, 1808–1844.
- Cech provazníků, sedlářů, řemenářů a sklenářů Aš (EL NAD 1544), Úřední záznam č. 138/2011 ze dne 29. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0715/2011. Jednalo se o dvě knihy (0,05 bm) – Kniha zápisů cechu, (1652) 1653–1859; Kniha zápisů cechu, 1810–1859 a jeden balík (0,01 bm) – Osvědčení, 1821–1851.

Dále byly vyřazeny z archivního fondu Cech bednářů Aš písemnosti, které byly přerazeny do následujících archivních fondů:

- Sbírka diplomů a průkazů (EL NAD 436), Úřední záznam č. 114/2011 ze dne 10. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0666/2011. Jednalo se o jeden balík (0,01 bm) – Osvědčení a vysvědčení tovaryšů cechů rukavičkářů, mýdlařů, knihařů a hodinářů, 1802–1840.
- Sbírka patentů (EL NAD 420), Úřední záznam č. 115/2011 ze dne 10. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0667/2011. Jednalo se o jednu knihu (0,01 bm) – Cechovní nařízení císaře Karla VI., 1731–1762 a jeden balík (0,03 bm) – Guberniální nařízení

a cirkuláře, 1768–1848. K vyřazení bylo přistoupeno, jelikož nebylo možné určit, který cech je vlastnil.

- Archiv města Luby (EL NAD 427), Úřední záznam č. 116/2011 ze dne 10. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0668/2011. Jednalo se jednu knihu (0,06 bm) – Kniha zaplacených záloh daní v Lubech a přilehlém okolí, 1780.
- Správa majetku Zedwitzů Podhradí (EL NAD 655), Úřední záznam č. 117/2011 ze dne 10. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0669/2011. Jednalo se o dvě knihy (0,06 bm) – Záznamy ročních odvodů daní obyvatelstva se soupisy majetku, 1785–1845; Kniha výdajů tovaryšů panství Zedwitzů, 1816–1860.
- Společenstvo tkalců (EL NAD 746), Úřední záznam č. 118/2011 ze dne 10. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0670/2011. Jednalo se o dvě knihy (0,04 bm) – Příjmy a výdaje tkalcovských tovaryšů pro potřeby zdravotní pojišťovny, 1862–1886; Protokolární kniha podpůrného spolku v nemoci tkalcovských pomocníků, 1874–1899 a jeden balík (0,01 bm) – Účetní záznam, 1875.
- Společenstvo řemeslníků Aš (EL NAD 249), Úřední záznam č. 119/2011 ze dne 19. listopadu 2011, č. j. SOAP/020-0675/2011. Jednalo se o jeden balík (0,01 bm) – Dopis plavenského společenstva pekařů, 1861; Jmenný seznam členů Společenstva pekařů Aš, 1869.

V rámci vnitřních změn bylo do nově vzniklých archivních fondů přearženo 55 evidenčních jednotek o rozsahu 1,53 bm a do stávajících archivních fondů 10 evidenčních jednotek o rozsahu 0,23 bm. Celkem bylo přearženo 65 evidenčních jednotek o rozsahu 1,76 bm. Na EL NAD nově vytvořených fondů zůstávají zaznamenány i ztracené archiválie, jejichž absence byla zjištěna při revizi fondů v roce 1994 a ani při generální inventuře nebyly dohledány. Jedná se o Knihu zápisů cechu soustružníků, 1786–1859, Knihu zápisů cechu kolářů, podkovářů, zbrojářů, pilařů, 1810–1859 a Knihu zápisů cechu krejčích, 1834–1859.

Původní rozsah archivního fondu EL NAD 243 byl 1,89 bm. Po zpracování měří archivní fond Cech bednářů Aš 0,06 bm a tvoří jej dvě inventární čísla. Celkem bylo přesunuto 1,76 bm. Úbytek 0,07 bm byl způsoben přemanimulováním archivního materiálu.

Po jazykové stránce je archivní fond zcela německý. Fyzický stav je převážně dobrý. Pouze starší úřední kniha (inv. č. 1) je poškozovaná prachem.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Inventarizovaný archivní fond poskytuje informace o osobách působících v rámci společného cechu a také účetních záležitostech.

Na základě zápisů o členech cechu, je možné interpretovat a dohledat dědickou praxi ve smyslu přesunu profese z otce na syna. Jelikož se dochovaly záznamy o přijímaných učnících, jejich vyučení a přijímaných tovaryších (inv. č. 2) a nově jmenovaných mistrech (inv. č. 2), lze postupovat tímto způsobem napříč celými generacemi.

Nelze opomenout ani účetní záznamy (inv. č. 2). Na základě záznamů o příjmech a výdajích lze vyzorovat hospodaření a obecně řečeno i běžný chod a fungování cechu. Je zde zaznamenáno veškeré poskytování půjček včetně zaplacených úroků, výdaje na samotnou reprezentaci cechu a i další příjmy z vybraných členských poplatků.

K hlubšímu studiu dějin cechu bednářů v Aši bude potřeba využít i archiválie uložené v dalších archivních fondech. Ve správě SOkA Cheb se nachází také fond Cech provazníků, sedlářů, řemenářů a sklenářů Aš (AL NAD 1544). Pro získání komplexního pohledu na problematiku by bylo zapotřebí nahlédnout také do fondu Archiv města Aš (EL NAD 252).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Ve Státním okresním archivu Cheb archivní fond Cech bednářů Aš uspořádala a archivní pomůcku v září až prosinci 2011 sestavila Jana Kolouchová.

Cheb, 13. ledna 2015

PhDr. Jana Kolouchová

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

SOkA Cheb, *Archiv města Aš*, EL NAD 252.

SOkA Cheb, *Cech provazníků, sedlářů, řemenářů a sklenářů Aš*, EL NAD 1544.

Literatura

ALBERTI, Karl. *Beiträge zur Geschichte der Stadt Asch und des Ascher Bezirkes IV*. Asch : Selbstverlag, 1940.

HALLA, Karel a kol. *Umění gotiky na Chebsku*. Cheb : Galerie výtvarného umění v Chebu, 2009.

PÁTROVÁ, Karin. *Řemeslnické cechy v Brandýse nad Labem : polovina 16. – poloviny 19. století*. Stará Boleslav : Oblastní muzeum Praha – východ v Brandýse nad Labem, 2010.

SEDLÁK, Vladimír. O ceších a jejich archivech. *Archivní příručka: sborník přednášek o archivní praxi*, 1948, s. 197–223.

SCHMIDT, Georg. *Zunftordnung der Leinenweber in Neumarkt (1662). Mitteilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen*, 1913, s. 383–392.

SCHULZ, Knut. *Handwerk, Zünfte und Gewerbe. Mittelalter und Renaissance*. Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2010.

SIEGL, Karl. *Alt-Egerer Zunftleben*. Eger : J. Kobrtsch & Gschihay, 1916.

WINTER, Zikmund. *Řemeslnictvo a živnosti XVI. věku v Čechách (1526–1620)*. Praha : Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1909.

Příloha č. 1

Seznam použitých zkratek

bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
č. př.	číslo přírůstkové
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
MNV	místní národní výbor
SOkA	Státní okresní archiv
ukn	úřední knihy

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedm. č.
------------	-------	---------------	-------------------

I. KNIHY

1	<p>Kniha přijatých mistrů
(Büttner-Zunft 1748–1861)
– zápisy o nově jmenovaných mistrech s odkazem
na vykonání mistrovského díla a zaplacení poplatku   Něm., 16,5 x 20,5 cm, vazba z lepenky, hřbet a rohy
kožené; poškozena prachem
Předchozí sign.: 1362, 256</p>	1748–1860 (1861)	ukn 1
2	<p>Kniha příjmů a výdajů cechu
(Handwercks- Buch für ein erbares Handwerks
Büttner angeschafft 6. Juni 1843)
– účetní záznamy 1845–1857
– jmenný seznam členů cechu 1861
– zápisy o přijímaných učnících a tovaryších 1849–
1866   Něm., 17,5 x 22 cm, vazba z lepenky, hřbet a rohy
kožené, vázací tkalouny
Předchozí sign.: 1363, 257</p>	1845–1860 (1866)	ukn 2

Název archivní pomůcky:	Cech bednářů Aš
Značka archivního fondu:	Cech bednářů Aš
Časový rozsah:	1748–1860 (1866)
Počet evidenčních jednotek:	2 (2 úřední knihy)
Počet inventárních jednotek:	2
Rozsah v bm:	0,06
Stav ke dni:	13. 1. 2015
Zpracovatel archivního fondu:	PhDr. Jana Kolouchová
Zpracovatel archivní pomůcky:	PhDr. Jana Kolouchová
Počet stran:	16
Počet exemplářů:	5
Schválil:	Mgr. Karel Halla dne 13. 1. 2015–čj. SOAP/020-0020/2015